

BAKIT KAILANGANG PUMASOK SA PAARALAN?

ni: **MARICHO SUN PINOTE LLABRES**

Sa paanan ng maringal na Bulkang Mayon ay nakatayo ang isang maliit na bahay na yari sa kawayan at yero. Tuwing umaga, bago pa sumilip ang araw, doon matatagpuang nakaupo sa bintana ang sampung taong gulang na si Niko. Habang pinagmamasdan niya ang bundok na tila walang kapagurang nagbabantay sa kanilang bayan, isa-isa rin niyang pinagmamasdan ang mga taong dumaraan sa kanilang kalsada.

May magsasakang pasan ang araro.

May karpinterong may bitbit na lagari.

May tinderang nagtutulak ng kariton.

May batang halos kasing-edad niya na naglalako ng pandesal.

Wala ni isa sa kanila ang nakasuot ng uniporme.

Napabuntong-hininga si Niko.

"Bakit kailangang pang pumasok sa paaralan?" usal niya.

"Marami namang hindi na nag-aaral pero marangal na nagtatrabaho. Kaya ko rin namang maghugas ng pinggan, magluto, maglinis ng bahay, mag-igib ng tubig at tumulong sa bukid.

Kung kaya ko nang gawin ang lahat ng iyon, bakit kailangan ko pang mag-aral?"

Hindi iyon simpleng tanong.

Araw-araw, iyon ang paulit-ulit na bumabagabag sa kanyang isip.

Isang hapon, masaya ang kanyang ama nang umuwi mula sa palengke.

Editorial Team

Editor-in-Chief: Alvin B. Punongbayan

Associate Editor: Andro M. Bautista

Managing Editor: Raymart O. Basco

Web Editor: Nikko C. Panotes

Manuscript Editors / Reviewers:

Chin Wen Cong, Christopher DC. Francisco, Camille P. Alicaway, Pinky Jane A. Perez,
Mary Jane B. Custodio, Irene H. Andino, Mark-Jhon R. Prestoza, Ma. Rhoda E. Panganiban, Rjay C. Calaguas,
Mario A. Cudiamat, Jesson L. Hero, Albert Bulawat, Cris T. Zita, Allan M. Manaloto, Jerico N. Mendoza

INSTABRIGHT e-GAZETTE

ISSN: 2704-3010

Volume VIII, Issue I

August 2026

Available online at <https://www.instabrightgazette.com>

"Anak, may bumiling negosyante sa ating maliit na lupa. Hindi na tayo mahihirapan. Maganda ang alok."

Kinabukasan ay nagtungo silang mag-anak sa munisipyo upang lagdaan ang mga papeles.

Hindi marunong magbasa ang kanyang ama.

Tahimik lamang itong nakinig habang mabilis na ipinaliwanag ng negosyante ang laman ng kontrata.

"Pareho lang po ito ng napag-usapan," sabi ng lalaki habang itinuturo ang papel.

Dahil nagtitiwala, lumagda ang kanyang ama.

Lumipas ang ilang linggo.

Isang umaga, dumating ang mga tao upang bakuran ang kanilang lupang sinasaka.

"Sandali po!" sigaw ng kanyang ama. "Hanggang doon lang po ang ipinagbili ko!"

Ngunit ngumiti lamang ang negosyante.

"Basahin ninyo ang kontrata."

Ipinakita nito ang dokumento.

Nakasulat doon na hindi lamang maliit na bahagi ng lupa ang naibenta kundi ang buong sakahan.

Namutla ang kanyang ama.

"Hindi... hindi iyan ang sinabi ninyo."

"Lumagda kayo."

Hindi na niya maipagtanggol ang sarili.

Hindi dahil wala siyang katotohanan.

Editorial Team

Editor-in-Chief: Alvin B. Punongbayan

Associate Editor: Andro M. Bautista

Managing Editor: Raymart O. Basco

Web Editor: Nikko C. Panotes

Manuscript Editors / Reviewers:

Chin Wen Cong, Christopher DC. Francisco, Camille P. Alicaway, Pinky Jane A. Perez,
Mary Jane B. Custodio, Irene H. Andino, Mark-Jhon R. Prestoza, Ma. Rhoda E. Panganiban, Rjay C. Calaguas,
Mario A. Cudiamat, Jesson L. Hero, Albert Bulawat, Cris T. Zita, Allan M. Manaloto, Jerico N. Mendoza

INSTABRIGHT e-GAZETTE

ISSN: 2704-3010

Volume VIII, Issue I

August 2026

Available online at <https://www.instabrightgazette.com>

Kundi dahil hindi niya kayang basahin ang katotohanang nasa papel.

Sa unang pagkakataon, nakita ni Niko ang kanyang amang umiyak.

Hindi dahil sa pagod.

Hindi dahil sa gutom.

Kundi dahil wala siyang boses upang ipaglaban ang kanyang karapatan.

Kinabukasan sa paaralan, tahimik lamang si Niko.

Napansin iyon ng kanyang guro.

"Ano'ng nangyari, Niko?"

Dahan-dahan niyang ikinuwento ang nangyari sa kanilang pamilya.

Hindi agad nagsalita ang guro.

Sa halip ay isinulat niya sa pisara ang dalawang salita.

KAALAMAN

at

KARAPATAN

"Tingnan ninyo," sabi niya.

"Magkaiba ang dalawang salitang ito, ngunit magkaugnay."

"Kung wala kang kaalaman, madali kang maagawan ng karapatan."

Tahimik ang buong klase.

"Walang trabahong maliit," pagpapatuloy ng guro. "Marangal ang magsasaka, ang mangingisda, ang karpintero at ang tindera. Ngunit gaano man kasipag ang isang tao, maaari

Editorial Team

Editor-in-Chief: Alvin B. Punongbayan

Associate Editor: Andro M. Bautista

Managing Editor: Raymart O. Basco

Web Editor: Nikko C. Panotes

Manuscript Editors / Reviewers:

Chin Wen Cong, Christopher DC. Francisco, Camille P. Alicaway, Pinky Jane A. Perez,
Mary Jane B. Custodio, Irene H. Andino, Mark-Jhon R. Prestoza, Ma. Rhoda E. Panganiban, Rjay C. Calaguas,
Mario A. Cudiamat, Jesson L. Hero, Albert Bulawat, Cris T. Zita, Allan M. Manaloto, Jerico N. Mendoza

INSTABRIGHT e-GAZETTE

ISSN: 2704-3010

Volume VIII, Issue I

August 2026

Available online at <https://www.instabrightgazette.com>

pa rin siyang malinlang kung hindi niya kayang basahin, unawain at ipaglaban ang kanyang sarili."

Parang kidlat na tumama sa isip ni Niko ang mga salitang iyon.

Bigla niyang naalala ang tanong na matagal na niyang inuulit-ulit.

Lumipas ang ilang buwan.

Isang malakas na bagyo ang nanalasa sa kanilang bayan.

Maraming bahay ang nasira.

Maraming pamilya ang nawalan ng tirahan.

Sa barangay hall ay nagtipon ang mga tao upang pag-usapan kung paano hahatiin ang tulong.

Ngunit nagkaroon ng pagtatalo.

May nagsasabing sila ang dapat mauna.

May nagagalit dahil pakiramdam nila ay nalalamangan sila.

Hanggang sa tumayo ang kanilang guro.

Hindi ito sumigaw.

Hindi ito nanakot.

Sa halip, gumamit siya ng mga salitang magalang, malinaw, at makatarungan.

Isa-isa niyang pinakinggan ang bawat panig.

Ipinaliwanag niya ang listahan.

Binasa niya ang mga patakaran.

Tinulungan niyang magkaunawaan ang lahat.

Editorial Team

Editor-in-Chief: Alvin B. Punongbayan

Associate Editor: Andro M. Bautista

Managing Editor: Raymart O. Basco

Web Editor: Nikko C. Panotes

Manuscript Editors / Reviewers:

Chin Wen Cong, Christopher DC. Francisco, Camille P. Alicaway, Pinky Jane A. Perez,
Mary Jane B. Custodio, Irene H. Andino, Mark-Jhon R. Prestoza, Ma. Rhoda E. Panganiban, Rjay C. Calaguas,
Mario A. Cudiamat, Jesson L. Hero, Albert Bulawat, Cris T. Zita, Allan M. Manaloto, Jerico N. Mendoza

INSTABRIGHT e-GAZETTE

ISSN: 2704-3010

Volume VIII, Issue I

August 2026

Available online at <https://www.instabrightgazette.com>

Unti-unting tumahimik ang mga tao.

Ang dating magkakagalit ay nagsimulang magtulungan.

May nag-abot ng pagkain.

May nagbuhat ng kahoy.

May nag-ayos ng bubong ng kapitbahay.

Doon naunawaan ni Niko na ang wika ay hindi lamang ginagamit sa pakikipag-usap.

Kapag ginamit nang may katotohanan at malasakit, nagiging tulay ito ng pagkakaisa.

Nagiging tinig ito ng hustisya.

Nagiging pag-asa ito ng buong pamayanan.

Kinagabihan, muli siyang umupo sa bintana.

Tahimik pa ring nakatanaw ang Bulkang Mayon.

Hindi ito nagsasalita.

Ngunit matatag itong nakatayo sa gitna ng unos.

Napangiti si Niko.

Sa wakas, nasagot na rin niya ang tanong na matagal nang bumabagabag sa kanyang isip.

"Bakit kailangan pumasok sa eskwela?"

Hindi lamang upang magkaroon ng magandang trabaho.

Kundi upang matutong bumasa ng katotohanan.

Upang hindi malinlang.

Upang maipaglaban ang karapatan.

Editorial Team

Editor-in-Chief: Alvin B. Punongbayan

Associate Editor: Andro M. Bautista

Managing Editor: Raymart O. Basco

Web Editor: Nikko C. Panotes

Manuscript Editors / Reviewers:

Chin Wen Cong, Christopher DC. Francisco, Camille P. Alicaway, Pinky Jane A. Perez,
Mary Jane B. Custodio, Irene H. Andino, Mark-Jhon R. Prestoza, Ma. Rhoda E. Panganiban, Rjay C. Calaguas,
Mario A. Cudiamat, Jesson L. Hero, Albert Bulawat, Cris T. Zita, Allan M. Manaloto, Jerico N. Mendoza

INSTABRIGHT e-GAZETTE

ISSN: 2704-3010

Volume VIII, Issue I

August 2026

Available online at <https://www.instabrightgazette.com>

Upang gamitin ang sariling wika sa pagbibigkis ng mga taong nahahati.

At upang maging boses ng mga taong hindi kayang ipagtanggol ang kanilang sarili.

Mahigpit niyang niyakap ang kanyang bag.

Alam niyang bukas, muli siyang papasok sa paaralan.

Hindi dahil iyon ang utos ng kanyang mga magulang.

Kundi dahil doon nagsisimulang mabuo ang isang mamamayang marunong makinig, mag-isip, manindigan, at magmahal sa bayan.

Habang nakatanaw siya sa Bulkang Mayon, tila ba may bulong na dinala ng hangin.

Ang tunay na edukasyon ay hindi lamang nagtuturo kung paano kumita ng ikabubuhay.

Ito ang nagtuturo kung paano mamuhay nang may dignidad, ipaglaban ang hustisya, at maging Boses ng Bayan, Wika ng Pag-asa.

Editorial Team

Editor-in-Chief: Alvin B. Punongbayan

Associate Editor: Andro M. Bautista

Managing Editor: Raymart O. Basco

Web Editor: Nikko C. Panotes

Manuscript Editors / Reviewers:

Chin Wen Cong, Christopher DC. Francisco, Camille P. Alicaway, Pinky Jane A. Perez,
Mary Jane B. Custodio, Irene H. Andino, Mark-Jhon R. Prestoza, Ma. Rhoda E. Panganiban, Rjay C. Calaguas,
Mario A. Cudiamat, Jesson L. Hero, Albert Bulawat, Cris T. Zita, Allan M. Manaloto, Jerico N. Mendoza
